

Ormvråk (*Buteo buteo*)

Naturvård i Hörby kommun

2010-2014

Naturen är unik och varierad. För att människans behov av stimulans och utveckling ska tillgodoses måste naturen bevaras och skötas på ett sådant sätt att kommande generationer kan ha nytta och glädje av den.

Naturvården är ett instrument som ger en möjlighet att bevara mångfalden i ett längre perspektiv, vilket innebär att den nuvarande generationen kan föra vidare det vi ärvde till kommande generationer. Naturvård handlar i sin vidaste bemärkelse om att bevara grunden för allt levande, dess mål är en långsiktig hushållning med såväl förnyelsebara som icke förnyelsebara resurser.

RAPPORT 2009-2

Naturvård i Hörby kommun

Miljönämnden är kommunens samordnande organ för naturvårdsfrågor. Bland uppgifterna ingår att bevaka kommunens intressen och ta initiativ i denna typ av frågor. Denna rapport anger miljönämndens målsättning/inriktning med naturvårdsarbetet i Hörby kommun under den kommande femårsperioden 2010-2014. Rapporten är en uppdatering av "Naturvård i Hörby kommun 2002-2007", rapport 2002-5.

Texten på framsidan är hämtad från inledningen till naturvårdsplanen. Den beskriver väl vad naturvård ytterst handlar om - att förvalta naturen så att även kommande generationer kan ha nytta och glädje av naturen. Med den takt som samhället förändras idag är det viktigt att det avsätts resurser så att vi kan förvalta arvet från tidigare generationer till kommande generationer.

Naturen förändras i en takt som ej tidigare skett i historisk tid. De dramatiska förändringarna påbörjades när vi gick in i industrialismens tidsålder och har sedan dess ständigt accelererat. Det faktum som framför allt gör förändringarna allvarliga är att de är av en permanent karaktär, och vad värre är att idag är vi medvetna om dem. Man måste gå tillbaka till tiden för dinosauriernas utdöende för att hitta en period då utrotningstakten av arter var större än idag. Det är lätt att skaka på axlarna och säga att det inte gäller oss, men så är inte fallet. Utrotningen sker i det tysta, ofta rör det sig till exempel om små oansenliga arter som är knutna till skogsmiljöer med mycket lång kontinuitet.

Själva fundamentet för bevarande av den biologiska mångfalden är egentligen av etisk natur. De etiska värdena kan inte mätas i varken pengar eller andra termer, men är det som bör väga tyngst i vår önskan att bevara mångfalden. Med vilken rätt kan vi människor bestämma över vilka arter som ska få fortleva?

Budget

Miljönämnden med ett samordningsansvar för naturvårdsfrågorna i Hörby kommun vill utveckla naturvårdsarbetet i riktning mot de nationella miljömålen under den kommande femårsperioden 2010-2014. För att klara detta krävs att kommunen satsar mer resurser på naturvård. I dagsläget (budgeten) finns 255 000 kronor avsatta för kommunekologens naturvårdsarbete i kommunen. De i dagsläget tilldelade resurserna räcker knappt till att ta hand om de löpande ärendena.

När den ursprungliga rapporten författades 2002 var budgeten 225 000 kronor, d.v.s. att budgeten ökat med 30 000 kronor på sju år.

Algblomning i Ringsjön

Koralltaggsvamp (*Hericium coralloides*) som växer på döda stående och liggande stammar av främst bok. Alltid på ved förrötad av spräng- eller fnösketicka. Bestånden minskar p.g.a. minskad mängd död ved och för att arten är mer kräsen än de förrötande arterna.

Viktiga händelser för naturen i Hörby kommun!

- Halvtidstjänst för en kommunekolog inrättades år 2000
- Naturvårdsplan antagen av kommunfullmäktige 2001
- Utfiskningsprojekt pågår i Ringjön
- Inventering av lavar, råkor och vedlevande skalbaggar
- Fisktrappa för Ringsjööringen vid Osbyholm
- Det första kommunala naturreservatet är under bildande.
- Ett nytt statligt naturreservat har bildats och ytterligare ett är under bildande.
- Naturvårdsaspekterna har stärkts i den fysiska planeringen

Röd glada (*Milvus milvus*)

Naturvårdsplan antagen i Hörby kommun 2001

Naturvårdsplanen ligger till grund för allt arbete med naturvård. Naturen är föränderlig, både av sig själv och med hjälp av människan, exempelvis kan en naturbetesmark mycket snabbt förvandlas till en granplantering eller björksly. För att hålla naturvårdsplanen uppdaterad krävs resurser. I genomsnitt behövs en dag om man vill återinventera ett område (inventering, transporter, protokollskrivning och uppdatering). Ett minimum är en återinventering vart tredje år. Med 128 områden (inkl. delområden) blir det drygt 340 timmar per år ($128 \times 8 / 3$) som går åt för att hålla naturvårdsplanen uppdaterad. Till detta kommer andra uppdateringar så som förändringar i lagar och förordningar, nya kunskaper i form av inventeringar, etc. Resurser för detta arbete saknas idag och följaktligen har inga uppdateringar av naturvårdsplanen skett sedan den antogs.

Slättergubbe (*Arnica montana*)

Naturreservat och naturvårdsavtal

Inom kommunen finns det ett antal områden som är av den klassen att de bör skyddas på något vis. Sedan miljöbalken trädde i kraft har kommunen möjlighet att bilda egna naturreservat, vilket glädjande nog är på väg att ske i fallet med Råby Hällor. I det fallet har staten gått in med hälften av kostnaderna genom det s.k. Naturvårdsinvesteringsprogrammet (NIP).

Områden som kan vara aktuella för kommunala naturreservat är områden som löper risk att exploateras och/eller har sådana naturvärden att det är motiverat med någon form av skydd. Kommunala naturreservat är även ett sätt för kommunen att visa att den har ett aktivt naturvårdsarbete.

Kommunen har endast ingått ett naturvårdsavtal och i det fallet bekostade fastighetsägaren skötselplanen och ingen intrångsersättning utgick. Skötselplaner står i det här sammanhanget för lejonparten av kostnaderna. Beroende på områdets storlek och beskaffenhet och vem som utför arbetet, kostar en skötselplan mellan 20 000 och 80 000 kronor. Till detta kommer antingen en engångssumma som intrångsersättning eller någon form

av arrende. Det finns ett relativt stort antal områden som skulle kunna vara lämpliga för någon form av naturvårdsavtal. Trots kostnaderna för skötselplanerna är naturvårdsavtal ett billigt sätt att skydda värdefull natur. Skötseln av området (enligt skötselplanen) lämnas normalt sett till fastighetsägaren och kommunen sköter tillsynen så att avtalet efterlevs. Tyvärr har kommunen inte ingått mer än ett naturvårdsavtal då det inte funnits några resurser att ta fram skötselplaner eller intrångsersättning/arrende. Uppskattningsvis behövs 60 timmar per år för denna typ av arbete samt en budget för intrångsersättningar och skötselplaner.

Buskskvätta (*Saxicola rubetra*), en representativ art för det skånska odlingslandskapet.

Naturen i tätorten

Naturen i tätorten är för närvarande också ett eftersatt kapitel. Miljönämnden har uttalat ett behov av att kartlägga grönstrukturen och ta fram en grönstrukturplan där tätortens grönområden kan utvecklas och sammanbindas till en sammanhängande grönstruktur. En grönstrukturplan är bland annat utav denna anledning ett mycket viktigt underlagsmaterial för den fysiska planeringen. Ansatser att ta fram en grönstrukturplan togs under 2000 då en praktikant från Lunds Universitet inventerade naturen i tätorten, men sedan dess har inget hänt på grund av bristande resurser. En försiktig uppskattning är att det går åt 300 timmar att ta fram en väl fungerande grönstrukturplan.

Löpande arbete

Våren 2000 anställdes en kommunekolog (50 %) för första gången i Hörby kommun. Tanken är att kommunekologen skall vara en resurs för hela kommunen och kunna utnyttjas av samtliga förvaltningar. Det löpande arbetet är mångfacetterat. Det kan röra sig om ren rådgivning till allmänheten, klagomål på råkor eller jätteloka, placering av vindkraftverk, yttranden i olika frågor, olika former av återinventeringar, planfrågor, Kävlingeåprojeketet, Ringsjöns vattenråd, etc., bara för att ta ett axplock. Idag är resurserna så begränsade att prioriteringar måste göras. En del ärenden får stryka på foten, andra utförs inte med den kvalitet man kan önska. En försiktig uppskattning är att ytterligare 100 timmar per år behövs för att nå fullgod kvalitet på det löpande arbetet.

Boken (*Fagus sylvatica*) utanför kommunhuset är ett bra exempel på biologisk mångfald i tätorten.

Hur vill miljönämnden utveckla naturvården i Hörby 2010-2014?

Miljönämnden med ett samordningsansvar för naturvårdsfrågorna i Hörby kommun vill utveckla naturvårdsarbetet i riktning mot de nationella miljömålen på följande sätt under den kommande femårsperioden 2010-2014:

1. Tillsyn bör ske regelbundet på de områden som är upptagna i naturvårdsplanen. Vid tillsynen tas kontakt med markägaren och inventering av området görs för att upptäcka eventuell otillbörlig påverkan.
2. Naturvårdsplanen ska tillsammans med underlagsmaterialet överföras till en samlad databas som även ska göras tillgänglig på kommunens hemsida.
3. Arbetet med att skapa ett så heltäckande underlag som möjligt för naturvården ska fortsätta. Inventeringar bör ske av bl.a. amfibier, dynglevande skalbaggar och dagfjärilar och efterhand som nya behov uppstår ska dessa utredas.
4. Identifiera och upprätta förslag på nya naturreservat som kommunen numera har möjlighet att fastställa.
5. Naturvårdsavtal ska ingås där så är lämpligt.
6. Ängs- och hagmarkernas betydelse för kommunen och den biologiska mångfalden tydliggörs genom information och riktade projekt.
7. Rekreation och turism är områden som bör utvecklas. Hörby kommun har en unik natur som bör marknadsföras både innanför och utanför landets gränser. Informationsmaterial om naturen i Hörby kommun ska tas fram.
8. Naturvårdsinriktad information till kommuninnevånarna.
9. Grönstrukturplan upprättas för tätorten.

På nästa sida finns en detaljerad uppställning över resursbehovet.

Budget för naturvårdsprojekt

Det behövs en budget för det löpande arbetet, såsom in-trängsersättningar, löpande inventeringar av den biologiska mångfalden och vid behov konsultarvoden. Naturvårdsarbete sker ofta i projektform, vilket innebär att externa resurser tas in i form av konsulter eller olika former av projektanställningar. En hel del av denna typ av arbete skulle kunna rymmas inom tjänsten för kommunekologen. Med en utökad kommunekologtjänst bedöms budgetbehovet till 150 000 kronor per år.

Resursbehov naturvård 2010-2014

<u>Arbetsuppgift kommunekolog</u>	<u>Omfattning</u>	<u>Tidsåtgång (tim/år)</u>
Naturvårdsplan	Tillsyn, återinventering vart tredje år	340
Naturvårdsplan	Uppdatering, komplettering	60
Kommunala skyddsjägarerna	Utbildning, skjutjournaler, möten, handläggning	40
Naturreservat, naturvårdsavtal	Upprättande, information	80
Ängs- och hagmarker	Betesdjurförmedling, projekt, information	100
Dammanläggningar, småvatten, stork	Tillsyn, övervakning, remisser	100
Fiskevård	Tillsyn av fiskvägar, resursperson för fiskevårdsområde	20
Information natur/miljöbalken	Lantbrukare, naturskyddsöreningen, m.fl.	20
Ringsjöns vattenråd, m.fl.	Representant arbetsgruppen, sakkunnig	200
GIS Naturvård	Utbildning, uppdatering	40
Löpande	Rådgivning till allmänheten, placering av vindkraftverk, yttrande vägbyggen, planläggning enligt PBL, almsjuka, sniglar, hemsidan, rödlistade arter, utredningar, inventeringar, etc.	500

Denna nivå och inriktning på naturvården i Hörby kommun under åren 2010-2014 erfordrar ytterligare personalresurser. I dagsläget finns en halvtidstjänst avsatt för naturvårdsfrågorna i Hörby kommun.

Summa: 1500 timmar per år

Kostnaden för en heltidstjänst avsatt för naturvårdsfrågor i Hörby kommun uppskattas till 510 000 kronor. I dagsläget finns i miljönämndens budget 255 000 kronor avsatta för naturvård. Denna utökning av kommunekologtjänsten tillsammans med en budget för naturvårdprojekt (se ovan) kostar tillsammans 405 000 kronor. Detta innebär att en höjning av miljönämndens ram med 405 000 kronor krävs för att nå miljönämndens målsättning med naturvårdsarbetet i Hörby under åren 2010-2014.

